

[https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3\(1\)-15](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3(1)-15)

УДК 336.24

КОЛОМІЄЦЬ Ганна

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

<https://orcid.org/0000-0003-2421-6773>

АВТОРИЗОВАНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ОПЕРАТОР: НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

У статті здійснено комплексне дослідження теоретико-правової природи інституту авторизованого економічного оператора (АЕО) та нормативно-правових засад його функціонування в Україні в контексті адаптації до регламентів ЄС і міжнародних стандартів безпеки ланцюгів постачання. Визначено структурні проблеми чинного законодавства, що ускладнюють реалізацію моделі АЕО, зокрема відсутність поділу статусу на АЕО-С та АЕО-Б у практичній площині, недосконалу методологію оцінки фінансової стійкості підприємств, відсутність внутрішнього моніторингу, механізмів взаємного визнання та міжвідомчої координації. На основі порівняльного аналізу європейських підходів та української практики розроблено напрями нормативного вдосконалення програми АЕО. Обґрунтовано необхідність уніфікації методичних вимог, поетапної сертифікації, електронного адміністрування, запровадження прозорих процедур аудиту та державної інформаційно-методичної підтримки бізнесу. Запропоновані рішення щодо подолання виявлених бар'єрів, які мають забезпечити підвищення довіри до програми АЕО, активізацію участі МСП, узгодження з європейським митним простором та підвищення ефективності митного адміністрування України.

Ключові слова: авторизований економічний оператор; митне законодавство; економічна безпека; митна безпека; митні спрощення; безпека ланцюгів постачання; регламенти ЄС; митне адміністрування.

KOLOMIETS Hanna

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

AUTHORIZED ECONOMIC OPERATOR: DIRECTIONS FOR IMPROVING UKRAINIAN LEGISLATION

The article presents an in-depth and detailed analysis of the theoretical foundations and legal characteristics of the Authorized Economic Operator (AEO) institution, with particular focus on its development and operational regulation in Ukraine. The study emphasizes the strategic importance of the AEO system as a tool for facilitating secure and efficient international trade, especially in the context of Ukraine's aspiration to align with European Union (EU) standards and practices, as well as international norms on global supply chain security. The research highlights the fundamental role of AEOs in building mutual trust between businesses and customs authorities, promoting trade facilitation, and enhancing customs risk management.

Special attention is given to the shortcomings and inconsistencies within the current Ukrainian regulatory framework that hinder the successful implementation of the AEO concept. These include the lack of a clear and enforceable distinction between AEO-C (customs simplifications) and AEO-S (security and safety), the absence of uniform and transparent criteria for evaluating financial reliability and compliance history of applicants, inadequate mechanisms for internal control and compliance monitoring, as well as weak interagency cooperation and an underdeveloped system for international mutual recognition of AEO status.

The article further conducts a comparative legal analysis of European best practices, identifying successful regulatory approaches that may be adapted to Ukrainian realities. Based on this analysis, the authors propose a range of legislative and institutional reforms, such as the introduction of phased certification processes, development of standardized methodological guidelines, implementation of digital platforms for application processing and monitoring, and the establishment of a transparent and accountable audit system. Furthermore, the study advocates for enhanced state support in the form of informational, legal, and methodological assistance to businesses pursuing AEO status, especially small and medium-sized enterprises (SMEs).

The proposed recommendations aim not only to address and eliminate existing legal and institutional barriers but also to promote broader engagement of economic operators, foster trust and cooperation between public and private sectors, and strengthen Ukraine's integration into the EU customs framework. Ultimately, the implementation of these improvements is expected to boost the overall efficiency and transparency of Ukraine's customs administration and contribute to the country's economic resilience and competitiveness on the global market.

Keywords: authorized economic operator; customs legislation; economic security; customs security; customs simplifications; supply chain security; EU regulations; customs administration.

Стаття надійшла до редакції / Received 17.04.2025

Прийнята до друку / Accepted 12.05.2025

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Інститут авторизованого економічного оператора (АЕО), як ключовий елемент європейської моделі митного регулювання та стандарт ВМО, не зважаючи на своє нормативне закріплення, в Україні досі реалізується лише частково. Хоча Митний кодекс України передбачає можливість отримання статусу АЕО-С та/або АЕО-Б, у практиці відсутні чіткі критерії диференціації, єдині методики оцінки відповідності, стандарти розрахунку фінансових коефіцієнтів, а також механізми внутрішнього моніторингу. Відсутність адаптації до вимог регламентів ЄС, зокрема делегованих та імплементаційних актів до Митного кодексу Європейського Союзу (Union Customs Code або UCC), не дозволяє забезпечити взаємне визнання статусу з

іншими державами, обмежує доступ малих та середніх підприємств (МСП) до спрощених процедур і знижує інституційну довіру до програми. У зв'язку з цим постає потреба у більш глибокому науковому перегляді моделі АЕО в Україні, що має включати нормативну деталізацію, методичну уніфікацію та цифрову підтримку адміністрування. Вирішення зазначених проблем має значення як для правової доктрини, так і для практичної реалізації митної інтеграції України з Європейським Союзом.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питання удосконалення українського законодавства у частині авторизованого економічного оператора (АЕО) набуло особливої актуальності після внесення в 2019 році змін до Митного кодексу України, які закріпили обидва «європейські» типи сертифікації — АЕО-С та АЕО-Б (або АЕО-С та АЕО-S в європейському законодавстві). Фактично всі наукові дослідження інституту АЕО, проведені за останні десятиріччя, можна згрупувати в три головні напрями: концептуально-правовий, економічно-організаційний та безпеково-контрольний.

У концептуально-правовому сегменті показовими дослідженнями є роботи Л. Дорофєєвої [1], Е. Деркача [2] та Є. Плохути [3], в яких окреслено необхідність «жорсткого» нормативного відокремлення АЕО-С від АЕО-Б та запровадження алгоритму взаємного визнання з ЄС. Також, ця ідейна лінія прослідковується в аналізі митної безпеки в умовах фінансової кризи в роботі Л. Дорофєєвої та Т. Корневої, та обґрунтовується, що інститут АЕО має стати ядром модернізації митної системи й гарантом фінансової стабільності [4]. Натомість І. Несторишен зі співавторами [5], пропонує класифікацію критеріїв АЕО за «юридичною силою» та одноставно з Г. Дугінець та М. Вдовіченком [6] й акцентують на відсутності методик розрахунку фінансових коефіцієнтів у підзаконних актах, що зумовлює суб'єктивізм при сертифікації.

Економічно-організаційний напрям досліджень характеризує дослідження С. Канигіна, В. Тищенко та К. Азізової [7], у якому через порівняння процедур верифікації кандидатів у ЄС, Китаї та Україні доведено, що прямі вигоди АЕО (–22 % часу оформлення; –18 % фізичних оглядів) нівелюються транзакційними витратами аудиту (0,5–0,8 % обороту), особливо для малих та середніх підприємств. Аналогічні цифри підтверджується емпіричним дослідженням Н. Авраменко, Т. Дорошенко та М. Матвєєв [8], які наводять показники «економії простору» в еквіваленті 0,3 % обороту, що, на думку О. Варгуляк [9], робить програму малопривабливою без державних субсидій.

У безпеково-контрольному вимірі О. Герчаківська [10] та Б. Шонія [11] позиціонують АЕО як запобіжник митним правопорушенням і демонструє, що українська модель операторства ігнорує положення WCO SAFE щодо спільного ризик-менеджменту з прикордонною та правоохоронними службами, чим ставить під загрозу довіру іноземних адміністрацій та унеможливує взаємне визнання. В свою чергу, із позицій цифрової трансформації, П. Пашко, Г. Мирошніченко, Ю. Штик [12], Д. Кляцький, М. Білоножко та І. Коросташова [13] доводять, що лише повна інтеграція електронного кабінету АЕО з системою «Єдине вікно» забезпечить прозорість пост-моніторингу та автоматичне оновлення даних про ризикові події.

Дослідження наукової думки дозволило виявити спільну позицію багатьох дослідників щодо необхідності гармонізації з делегованими та імплементаційними актами УСС і посилення інформаційної підтримки бізнесу та пропонуються різні способи досягнення цього завдання. Водночас слід визнати недостатність уваги або відсутність досліджень низки системних проблем, таких як відсутність нормативно затверджених методик обчислення фінансових коефіцієнтів, недоступність програми АЕО для малих та середніх підприємств, нерозвиненість процедур міжвідомчого ризик-менеджменту, а також відсутність ефективних механізмів інформаційної взаємодії між контролюючими органами та міжнародного взаємного визнання статусу.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Виходячи із зазначених проблем, метою та цілями статті є комплексне обґрунтування напрямів удосконалення законодавства України у сфері авторизованого економічного оператора (АЕО) шляхом системного аналізу національного та європейського нормативно-правового регулювання, виявлення існуючих бар'єрів реалізації статусу АЕО у вітчизняних умовах, а також розроблення теоретико-методичних підходів до адаптації критеріїв відповідності, процедур сертифікації, внутрішнього моніторингу та взаємного визнання з країнами ЄС.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

В умовах посилення глобальної конкуренції та нестабільності торговельно-логістичних ланцюгів дедалі актуальнішим стає впровадження механізмів, що поєднують митну безпеку з ефективним обслуговуванням легального бізнесу. Одним із таких інститутів, визнаних на глобальному рівні, є авторизований економічний оператор - АЕО, що уособлює концепцію партнерства між державою та доброчесним бізнесом у сфері міжнародної торгівлі.

Інститут АЕО виник як відповідь митної спільноти на виклики транснаціонального тероризму та контрабанди, зокрема після подій 11 вересня 2001 року. У 2005 році Всесвітня митна організація (ВМО) ухвалила Рамкові стандарти безпеки та сприяння світовій торгівлі (SAFE Framework of Standards), які

започаткували міжнародну програму взаємного визнання авторизованих операторів як інструменту забезпечення безпеки supply chain на основі стандартизованих критеріїв [14]. Відповідно до цих стандартів, статус АЕО може набувати будь-який учасник міжнародного ланцюга постачання, що демонструє дотримання митного законодавства, фінансову стійкість, наявність системи внутрішнього контролю та належні заходи безпеки.

У нормативному контексті Європейського Союзу авторизований економічний оператор визначений Регламентом (ЄС) № 648/2005 Європейського парламенту і Ради від 13 квітня 2005 року [15], а також деталізований у делегованому акті Митного кодексу ЄС (UCC), який передбачає три типи авторизацій: АЕО-С (митні спрощення), АЕО-S (безпека і надійність), а також комбінований статус АЕО-F. Ці типи сертифікації визнаються усіма митними адміністраціями країн-членів ЄС і є умовою для взаємного визнання з третіми країнами [16].

В Україні інститут АЕО уперше було впроваджено на законодавчому рівні шляхом прийняття [17], у редакції Закону № 141-IX від 02.10.2019, який містить главу 2 «Авторизований економічний оператор». Відповідно до статті 12 цього кодексу, АЕО – це підприємство-резидент, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність, відповідає встановленим критеріям і отримало авторизацію Державної митної служби України. На відміну від підходу ЄС, українська модель передбачає об'єднану процедуру сертифікації, яка може охоплювати елементи митних спрощень (АЕО-С) і безпеки (АЕО-Б), однак практична реалізація поділу залишається неповною.

Крім того, механізм функціонування АЕО було деталізовано рядом підзаконних актів, якими затверджено форму заяви на отримання статусу, анкету самооцінки, алгоритм оцінювання підприємств, порядок моніторингу, вимоги до системи внутрішнього контролю та формалізує зовнішні атрибути статусу [18, 19]. Окремі аспекти реалізації програми АЕО врегульовано підзаконними актами Державної митної служби України, зокрема наказами щодо технічних вимог до пломб спеціального типу [20] та методичних рекомендацій з оцінювання відповідності підприємств критеріям.

Правова природа АЕО в Україні поєднує у собі адміністративно-дозвільний та партнерський підхід. Тобто, з одного боку, статус АЕО є дозволом, що дає право користуватися митними перевагами (наприклад, процедурою самостійного випуску товарів, зменшення кількості перевірок, правом застосування загальної гарантії тощо), а з іншого боку, це – прояв довіри між митницею та суб'єктом господарювання, який має бездоганну історію дотримання митного законодавства, як це спостерігається у випадках із компаніями Nova Poshta Global, JTI Україна та Епіцентр К, що отримали сертифікати АЕО у 2021–2024 роках [21].

Однак, в українському законодавстві й надалі зберігається низка правових розривів в порівнянні з правом Європейського Союзу.

По-перше, на відміну від положень Митного кодексу Європейського Союзу, у законодавстві України відсутня чітка класифікація на окремі типи сертифікатів АЕО-С та АЕО-Б із відповідними рівнями доступу до спрощень чи гарантій. Хоча формально обидва типи передбачені, на практиці більшість сертифікатів видається за критеріями АЕО-С, а відповідна нормативна деталізація безпекового напрямку (АЕО-Б) — обмежена. Відтак, реалізація принципу «безпеки ланцюга постачання» згідно з WCO SAFE Framework у національному регулюванні залишається формальною.

По-друге, чинні нормативні акти не містять чітко затверджених формул для розрахунку фінансових коефіцієнтів, що обумовлює суб'єктивізм при оцінці платоспроможності та фінансової стійкості заявника. Навіть визначені в Постанові КМУ № 1092 [22] мінімальні порогові значення (наприклад, коефіцієнт покриття $\geq 0,2$; коефіцієнт автономії $\geq 0,1$; коефіцієнт фінансування ≤ 9) залишаються нечітко закріпленими у законодавчо унормованій методиці. Таким чином, відсутність уніфікованої методики робить складним однакове застосування вимог до всіх суб'єктів.

По-третє, в Україні не врегульовано механізм взаємного визнання авторизацій з іншими державами — попри задекларовані наміри щодо укладення відповідних міжнародних угод з ЄС, Туреччиною, Канадою тощо. Такий механізм є ключовим для інтеграції українських АЕО в глобальні логістичні мережі й передбачений у європейському законодавстві як обов'язковий інструмент поглибленої співпраці митних адміністрацій.

Незважаючи на зазначені проблеми, програма АЕО в Україні поступово розвивається. За офіційною інформацією ДМС України, станом на 2025 рік статус АЕО мають понад 80 підприємств, зокрема Nova Poshta Global, ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна», ТОВ «Епіцентр К», ПАТ «Стальканат» тощо (рис. 1). Це свідчить про зацікавленість великого бізнесу у спрощенні процедур і підвищенні рівня довіри з боку митних органів.

Таким чином, наявна система правового регулювання інституту АЕО в Україні, попри позитивні зрушення, не забезпечує повноцінної гармонізації з нормами ЄС і стандартами ВМО. Відтак подальше вдосконалення законодавчого забезпечення цього інституту є критично важливим для економічної безпеки та інтеграції України в європейський митний простір.

В результаті порівняльного дослідження законодавства можна зробити висновки, що попри закріплення інституту авторизованого економічного оператора (АЕО) на нормативному рівні, його імплементація в Україні на сучасному етапі супроводжується низкою сутнісних проблемних аспектів, що

зумовлюють обмежену ефективність функціонування відповідної програми, стримують участь суб'єктів господарювання у процесах авторизації, ускладнюють перспективи взаємного визнання статусу на міжнародному рівні та нівелюють потенціал спрощення зовнішньоекономічної діяльності. Аналіз чинного законодавства та практики його застосування засвідчує, що найбільш концептуальною проблемою є неповна правова гармонізація положень національного митного законодавства із положеннями Митного кодексу Європейського Союзу (УСС), делегованими та імплементаційними актами ЄС, що зумовлює фрагментарне відтворення європейської моделі АЕО в українських умовах та формує структурну невідповідність у підходах до оцінки ризиків, сертифікаційних процедур і рівня доступу до спрощень. Така правова невідповідність, попри наявність загального декларативного наближення, унеможливорює фактичне укладення угод про взаємне визнання статусу АЕО з країнами ЄС, оскільки не дозволяє визнати еквівалентність процедур оцінки відповідності та контролю, що прямо суперечить ключовим умовам для укладання МРА у межах митного співробітництва.

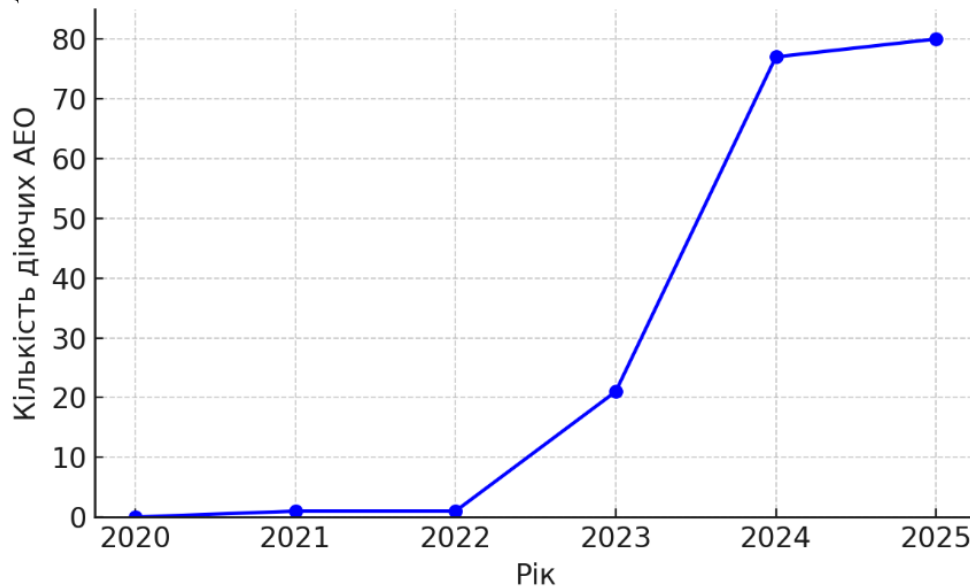

Рис.1. Кількість діючих АЕО в Україні за період 2020-2025 року

Джерело: складено автором за даними інформації про сертифікованих авторизованих економічних операторів в Україні [21].

Крім того, практичне розмежування типів сертифікації за напрямками АЕО-С (митні спрощення) та АЕО-Б (безпека і надійність), яке є стандартом у праві Європейського Союзу, в Україні залишається переважно декларативним: попри нормативне закріплення обох типів статусу, система оцінювання, подання документів, критерії та підходи до верифікації відповідності є уніфікованими, що не дає змоги реалізувати диференційовану модель надання митних преференцій і виводить безпековий компонент програми за межі реального регуляторного поля. Нерозвиненість елементів, пов'язаних із підтвердженням надійності системи безпеки та управління ризиками, свідчить про відсутність уніфікованих методик оцінки профілю ризику, стандартів фізичної та інформаційної безпеки, механізмів внутрішнього моніторингу, що у свою чергу призводить до формального характеру перевірок і знижує довіру до якості проведених аудитів.

Проблемною залишається і методологія оцінки фінансової стійкості підприємств-кандидатів, адже, хоча в Постанові Кабінету Міністрів України від 27.09.2022 № 1092 і закріплені граничні значення основних коефіцієнтів (ліквідності, автономії, фінансування), відсутність нормативно визначеної методики їх обчислення, стандартизованих формул, затверджених джерел для верифікації даних та процедур порівняння фінансових звітів унеможливорює прозору, відтворювану та однакову для всіх підприємств оцінку відповідності, залишаючи простір для суб'єктивного тлумачення з боку органів контролю. Це особливо критично у контексті малого та середнього бізнесу, який зазвичай не має ресурсної спроможності утримувати повноцінну систему бухгалтерського та фінансового обліку на рівні, очікуваному від великих корпорацій, що, своєю чергою, створює штучні бар'єри до участі малих та середніх підприємств у програмі АЕО.

Не менш суттєвою перешкодою для ефективної реалізації інституту АЕО є відсутність комплексної міжвідомчої координації між органами державної влади, що залучені до регулювання зовнішньоекономічної діяльності та безпеки, зокрема Держмитслужбою, Державною податковою службою, Національною поліцією, СБУ та органами прикордонного контролю, які в теорії повинні виступати частиною загальної системи оцінки відповідності суб'єкта критеріям безпеки. Відсутність формалізованих каналів інформаційної взаємодії, електронного обміну даними, спільних регламентів перевірок та узгоджених аналітичних інструментів значно ускладнює практику реалізації концепції єдиного ризик-профілю та унеможливорює комплексне оцінювання надійності оператора в рамках інтегрованого підходу, передбаченого WCO SAFE Framework.

Окрему увагу необхідно звернути на недостатній рівень комунікації та методичної підтримки з боку держави бізнесу, що зацікавлений у здобутті статусу АЕО. Брак офіційно затверджених інструкцій із підготовки анкети самооцінки, шаблонів внутрішньої документації, прикладів успішного проходження аудиту, а також відсутність онлайн-інструментів оцінки готовності призводять до нерозуміння процедури й формують острах перед складністю сертифікації, що особливо характерно для компаній, які не мають у штаті досвідчених фахівців з митних питань.

За результатом дослідження, на нашу думку, стан нормативного та організаційного забезпечення програми авторизованого економічного оператора в Україні демонструє розрив між формально закріпленою моделлю та її фактичною реалізацією, що обумовлюється системною невідповідністю правових, інституційних та методичних засад міжнародним стандартам. Цей розрив знижує привабливість участі у програмі для потенційних операторів, ускладнює гармонізацію з європейською системою митного регулювання та вимагає негайного законодавчого й адміністративного вдосконалення з урахуванням кращих світових практик.

Враховуючи виявлені структурні проблеми імплементації інституту авторизованого економічного оператора в Україні, удосконалення нормативного регулювання цієї сфери потребує системного, поетапного та комплексного підходу, який би забезпечував не лише юридичну гармонізацію з європейською митною системою, а й практичну адаптацію процедур до потреб національного бізнесу та вимог міжнародної логістичної інтеграції. Передусім слід зауважити, що реформування нормативної бази повинно здійснюватися у логіці повного наближення положень глави 2 Митного кодексу України до положень Митного кодексу Європейського Союзу, включаючи обов'язкові положення делегованого регламенту (EU) 2015/2446 [23] та імплементаційного регламенту (EU) 2015/2447 [24], які визначають технічні аспекти присвоєння, функціонування, призупинення та відкликання статусу АЕО.

Ключовим елементом нормативного оновлення має стати розмежування процедур авторизації АЕО-С та АЕО-Б з належною деталізацією критеріїв відповідності, переліків документів, порядку подання та аналізу внутрішніх процедур, що засвідчують здатність підприємства забезпечити контроль за безпекою логістичних операцій, захист товарів і обігу даних. Такий поділ має супроводжуватися затвердженням окремих форм анкет самооцінки, алгоритмів перевірок та індикативних чек-листів, з чітко визначеними пунктами відповідності WCO SAFE Framework. Доцільним є також передбачення поетапної авторизації: отримання АЕО-С як початкової форми доступу до спрощень, з можливістю подальшого розширення статусу до АЕО-Б після запровадження відповідних процедур безпеки.

На нашу думку, чіткого нормативно закріплення потребує процедура внутрішнього моніторингу відповідності АЕО критеріям після надання статусу, з регламентованою періодичністю планових перевірок, правилами подання звітності підприємствами, механізмами обліку змін у структурі власності, системі управління та фінансовому стані. Пропонується також розробити єдиний електронний кабінет АЕО на базі «Єдиного вікна міжнародної торгівлі», який дозволяв би здійснювати подання, оновлення та контроль даних онлайн, інтегрувати інструменти аналітики ризиків, вести електронну історію оцінок та взаємодії з ДМС. Такий функціонал значно підвищив би прозорість процесу, а також спростив би участь підприємств у програмі без потреби додаткового адміністративного навантаження.

Отже, комплексне вдосконалення нормативно-правової основи функціонування інституту авторизованого економічного оператора в Україні має бути орієнтоване на повне регуляторне узгодження з європейською моделлю, інституційне забезпечення прозорості, технологічну підтримку бізнесу та адаптацію процедур до реалій вітчизняного підприємництва, що створить передумови для якісного розширення програми АЕО, підвищення рівня митної безпеки та інтеграції України у глобальні ланцюги постачання.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМ

Проведене дослідження теоретико-правових засад функціонування інституту авторизованого економічного оператора в Україні, аналіз його нормативного забезпечення та практики реалізації дозволило зробити висновок про наявність об'єктивного потенціалу цього інструменту як елемента модернізації митного адміністрування, побудови партнерських відносин між державою та бізнесом і забезпечення інтеграції в міжнародні логістичні системи. Водночас реалізація зазначеного потенціалу в українських умовах на сучасному етапі є обмеженою через низку нормативних, організаційних та інституційних бар'єрів, що виявляються у правовій невідповідності положень національного законодавства вимогам Митного кодексу Європейського Союзу, фрагментарному характері правового регулювання, нерозмежованості типів авторизацій, відсутності стандартизованих методик оцінки, неформалізованості механізмів внутрішнього моніторингу та дефіциті практичної підтримки з боку державних органів.

З урахуванням виявлених в процесі дослідження недоліків, удосконалення нормативного регулювання статусу АЕО в Україні має здійснюватися за такими ключовими напрямками:

- повне нормативне наближення положень Митного кодексу України та підзаконних актів до європейських регламентів (UCC, DA, IA);
- розмежування процедур сертифікації та критеріїв для АЕО-С і АЕО-Б;

- запровадження уніфікованої методики оцінки фінансової стабільності та надійності підприємств із чіткою визначеними формулами та джерелами інформації;
- розвиток механізмів електронного адміністрування статусу та автоматизація обміну даними в рамках системи «єдиного вікна»;
- врегулювання процедури внутрішнього моніторингу відповідності підприємств після отримання статусу;
- створення правових та організаційних умов для укладення двосторонніх або багатосторонніх угод про взаємне визнання статусу АЕО;
- а також інституційне закріплення обов'язків Державної митної служби щодо інформаційно-методичної підтримки бізнесу на всіх етапах авторизації.

Таким чином, інституційне оновлення моделі АЕО в Україні повинне поєднувати глибоку регуляторну трансформацію із запровадженням інноваційних управлінських та технологічних рішень, що забезпечить як відповідність європейським стандартам, так і підвищення рівня митної безпеки, передбачуваності бізнес-середовища та інституційної довіри в системі зовнішньоекономічної діяльності.

Література

1. Дорофєєва Л. М. Перспектива впровадження в Україні інституту уповноваженого економічного оператора // Науковий вісник Ужгород. нац. ун-ту. Сер. : Право. – 2019. – Вип. 58(2). – С. 18–22. DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-3322.58-2.3>
2. ДЕРКАЧ, Е. (2024). Правові питання запровадження інституту Авторизованого економічного оператора. *Economics and Law*, 63(4), 39–45. DOI: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2021.04.039>
3. Плохута Є. О. Реформа Митного союзу ЄС: перспективи та виклики для української митниці // *Scientific law journal*. – 2024. – № 22. – С. –170-176.– DOI: <https://doi.org/10.32782/ln.2024.22.23>
4. Дорофєєва Л. М., Корнєва Т. В. Особливості правового забезпечення митної діяльності в сучасних умовах фінансової кризи // *Порівняльно-аналітичне право*. – 2020. – № 1. – С. 141–146. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/35835>
5. Несторишен І. В., Бережнюк І. Г., Брендак А. І. Система управління митними ризиками в контексті спрощення митних процедур // *Modern Economics*. – 2020. – № 22. – С. 59–63. – DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V22\(2020\)-09](https://doi.org/10.31521/modecon.V22(2020)-09).
6. Дугінець Г., Вдовиченко М. Авторизований економічний оператор: переваги та проблеми імплементації в світі. *Економіка та суспільство*, (64). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-73>
7. Канигін С. М., Тищенко В. Ф., Азізова К. М. Міжнародний досвід організації перевірок кандидатів на отримання статусу АЕО // *Економіка та суспільство*. – 2022. – Вип. 39. – С. 339–345. – DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-68>
8. Авраменко Н. Л., Дорошенко Т. М., Матвєєв М. Е. Проблеми митного контролю в контексті європейської інтеграції України. *Економіка та держава*. 2022. № 1. С. 55–60. – DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.1.55>
9. Варгуляк О. Г. Запровадження та сучасний стан функціонування інституту авторизованого економічного оператора в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2023. № 64. С. 28-32. URL: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2023.64.6>.
10. Герчаківська О. Я. Протидія митним правопорушенням у міжнародному та українському нормативно-правовому полі // *Аналітично-порівняльне правознавство*. – 2022. – № 1. – С. 141–146. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.01.26>
11. Шонія, Б. Г. . (2023). Адаптація митного законодавства України до норм Європейського Союзу. *Академічні візії*, (22). DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8382168>
12. Пашко П. В., Мирошниченко Г. С., Штик Ю. В. Авторизований економічний оператор: шляхи розвитку, його вплив на процеси при митному оформленні, ризики застосування // *Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна*. 2024. №1 (29). С. 110-117. - [http://doi.org/10.31474/1680-0044-2024-1\(29\)-110-117](http://doi.org/10.31474/1680-0044-2024-1(29)-110-117)
13. Кляцький Д., Білоножко М., Коросташова І. Сутність митно-правового інституту авторизованого економічного оператора та проблемні питання його реалізації в Україні. *UNIVERSUM*. Червень 2024, 9, 2024. С. 108–115. URL: <https://archive.liga.science/index.php/universum/article/view/1089>
14. WCO SAFE Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade. – Brussel: World Customs Organization, 2005. – 88 p.
15. Регламент (ЄС) № 648/2005 Європейського парламенту і Ради від 13 квітня 2005 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 2913/92 щодо посилення безпеки ланцюга постачання // *Офіційний журнал ЄС*. – 2005. – L 117. – С. 13–19. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32005R0648>
16. Union Customs Code : Regulation (EU) No 952/2013 of the European Parliament and of the Council of 9 October 2013 // *Official Journal of the European Union*. – 2013. – L 269. – P. 1–101.
17. Митний кодекс України : Закон України від 13 берез. 2012 р. № 4495-VI // *Відомості Верховної Ради України*. – 2012. – № 44–45. – Ст. 552.

18. **ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПОРЯДКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛОЖЕНЬ МИТНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ЩОДО НАДАННЯ АВТОРИЗАЦІЙ**: постанова Кабінету Міністрів України від 27 верес. 2022 р. № 1092 // Урядовий кур'єр. – 2022. – № 191. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1092-2022-%D0%BF>
19. **ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЛОГОТИПА АВТОРИЗОВАНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ОПЕРАТОРА ТА ЗРАЗКА СЕРТИФІКАТА**: постанова Кабінету Міністрів України від 3 лют. 2021 р. № 70 // Офіційний вісник України. – 2021. – № 13. – Ст. 557. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70-2021-%D0%BF>
20. **ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕХНІЧНОГО ОПИСУ ПЛОМБИ СПЕЦІАЛЬНОГО ТИПУ, ЩО ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ ПРИ МИТНОМУ КОНТРОЛІ**: наказ Міністерства фінансів України від 29 жовт. 2021 р. № 568 // Офіційний вісник України. – 2021. – № 91. – Ст. 4742. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1489-21>
21. Офіційний портал Державної митної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://customs.gov.ua>
22. Про затвердження Порядку реалізації положень Митного кодексу України щодо надання авторизацій : постанова Кабінету Міністрів України від 27 верес. 2022 р. № 1092 // Урядовий кур'єр. – 2022. – № 191. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1092-2022-%D0%BF>
23. Commission Delegated Regulation (EU) 2015/2446 of 28 July 2015 // Official Journal of the European Union. – 2015. – L 343. – P. 1–557.
24. Commission Implementing Regulation (EU) 2015/2447 of 24 November 2015 // Official Journal of the European Union. – 2015. – L 343. – P. 558–893.

References

1. Dorofeyeva, L. M. (2019). Perspektyvy vprovadzheniya v Ukrayini instytutu upovnovazhenoho ekonomichnoho operatora. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Pravo, 58(2), 18–22. <https://doi.org/10.32782/2307-3322.58-2.3>
2. Derkach, Ye. (2024). Pravovi pytannya zaprovadzheniya instytutu avtoryzovanoho ekonomichnoho operatora. Economics and Law, 63(4), 39–45. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2021.04.039>
3. Plokhuta, Ye. O. (2024). Reforma Mytnoho soiuзу YeS: perspektyvy ta vyklyky dlya ukrayinskoï mytnytsi. Scientific Law Journal, 22, 170–176. <https://doi.org/10.32782/ln.2024.22.23>
4. Dorofeyeva, L. M., & Komeva, T. V. (2020). Osoblyvosti pravovoho zabezpechennya mytnoi diyalnosti v suchasnykh umovakh finansovoi kryzy. Porivnyalno-analitychne pravo, (1), 141–146. Retrieved from <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/35835>
5. Nestoryshyn, I. V., Berezhniuk, I. H., & Brendak, A. I. (2020). Systema upravlinnya mytnymy ryzykamy v konteksti sproshchennya mytnykh protsedur. Modern Economics, 22, 59–63. [https://doi.org/10.31521/modecon.V22\(2020\)-09](https://doi.org/10.31521/modecon.V22(2020)-09)
6. Duhinets, H., & Vdovychenko, M. (2024). Avtoryzovanyy ekonomichnyy operator: perevahy ta problemy implemntatsii v sviti. Ekonomika ta suspilstvo, 64, 73–83. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-73>
7. Kanyhin, S. M., Tyshchenko, V. F., & Azizova, K. M. (2022). Mizhnarodnyi dosvid orhanizatsii perevirok kandydativ na otrymannya statusu AEO. Ekonomika ta suspilstvo, 39, 339–345. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-68>
8. Avramenko, N. L., Doroshenko, T. M., & Matveiev, M. E. (2022). Problemy mytnoho kontroliu v konteksti yevropeiskoho intehtatsii Ukrayiny. Ekonomika ta derzhava, 1, 55–60. <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.1.55>
9. Vargulyak, O. H. (2023). Zaprovadzheniya ta suchasnyi stan funktsionuvannya instytutu avtoryzovanoho ekonomichnoho operatora v Ukrayini. Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Yurysprudentsiia, 64, 28–32. <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2023.64.6>
10. Herchakivska, O. Ya. (2022). Protydiya mytnym pravoporushennyam u mizhnarodnomu ta ukrayinskomu normatyvno-pravovomu poli. Analitychno-porivnyalne pravo, 1, 141–146. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.01.26>
11. Shoniya, B. H. (2023). Adaptatsiya mytnoho zakonodavstva Ukrayiny do norm YeS. Akademichni vizii, 22, 45–55. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8382168>
12. Pashko, P. V., Miroshnychenko, H. S., & Shtyk, Yu. V. (2024). Avtoryzovanyy ekonomichnyy operator: shliakhy rozvytku, yoho vplyv na protsesy pry mytnomu oformlenni, ryzyky zastosuvannya. Naukovi pratsi DonNTU. Seriya: Ekonomichna, 1(29), 110–117. [http://doi.org/10.31474/1680-0044-2024-1\(29\)-110-117](http://doi.org/10.31474/1680-0044-2024-1(29)-110-117)
13. Klyatskyi, D., Bilonozhko, M., & Korostashova, I. (2024). Sutnist mytno-pravovoho instytutu avtoryzovanoho ekonomichnoho operatora ta problemy yogo realizatsii v Ukrayini. Universum: Yurydychni nauky, 9, 108–115. <https://archive.liga.science/index.php/universum/article/view/1089>
14. World Customs Organization. (2005). WCO SAFE Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade. Brussels: Author.
15. European Parliament & Council. (2005). Regulation (EC) No 648/2005 of 13 April 2005 amending Council Regulation (EC) No 2913/92 establishing the Community Customs Code. Official Journal of the European Union, L117, 13–19. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32005R0648>
16. European Parliament & Council. (2013). Regulation (EU) No 952/2013 laying down the Union Customs Code. Official Journal of the European Union, L269, 1–101.
17. Verkhovna Rada of Ukraine. (2012). Customs Code of Ukraine (Law No. 4495-VI, March 13, 2012). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, (44–45), art. 552. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
18. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022, September 27). On approval of the Procedure for the implementation of the provisions of the Customs Code of Ukraine regarding the granting of authorizations (Resolution No. 1092). Uryadovi Kurier, (191). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1092-2022-%D0%BF>
19. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2021, February 3). On approval of the national logo of the Authorised Economic Operator and the specimen certificate (Resolution No. 70). Ofitsiyni Visnyk Ukrainy, (13), 557. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70-2021-%D0%BF>
20. Ministry of Finance of Ukraine. (2021, October 29). Technical description of the special-type seal used in customs control (Order No. 568). Ofitsiyni Visnyk Ukrainy, (91), 4742. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1489-21>

-
21. State Customs Service of Ukraine. (n.d.). Official portal. Retrieved July 15, 2025, from <https://customs.gov.ua>
 22. European Commission. (2015, July 28). Commission Delegated Regulation (EU) 2015/2446 of 28 July 2015 supplementing Regulation (EU) No 952/2013 of the European Parliament and of the Council as regards detailed rules for implementing certain provisions of the Union Customs Code. Official Journal of the European Union, L343, 1–557.
 23. European Commission. (2015, November 24). Commission Implementing Regulation (EU) 2015/2447 of 24 November 2015 laying down detailed rules for implementing certain provisions of Regulation (EU) No 952/2013 of the European Parliament and of the Council establishing the Union Customs Code. Official Journal of the European Union, L343, 558–893.
 24. European Commission. (2015, November 24). Commission Implementing Regulation (EU) 2015/2447 of 24 November 2015 laying down detailed rules for implementing certain provisions of Regulation (EU) No 952/2013 of the European Parliament and of the Council establishing the Union Customs Code. Official Journal of the European Union, L 343, 558–893.